

शासन व्यवहार कोशाचे
सुलभीकरण करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: संकीर्ण-२०२१/प्र.क्र.२१/भाषा-१,
नवीन प्रशासन भवन, ८ वा मजला,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
तारीख: ३१ मे, २०२१.

प्रस्तावना :

शासन व्यवहारात व प्रशासकीय कामकाजात उपयुक्त असलेल्या परिभाषा व शब्दार्थाचा समावेश असलेल्या शासन व्यवहार कोशाची निर्मिती मे, १९७३ मध्ये करण्यात आली. आतापर्यंत या कोशाच्या विविध आवृत्त्या प्रसिद्ध करण्यात आल्या आहेत. शासन व्यवहार कोश भाषा संचालनालयामार्फत तयार तसेच अद्ययावत करण्यात येतो. भाषा संचालनालयाच्या <https://shabdakosh.marathi.gov.in> या संकेतस्थळावर सदर शासन व्यवहार कोश उपलब्ध असून त्यामध्ये २४४७० संज्ञा समाविष्ट आहेत. बदलत्या काळात शासन व्यवहार कोशात असलेल्या काही इंग्रजी संज्ञांना व शब्दार्थाना मराठीमध्ये नवीन पर्याय व अर्थ देण्यात आले. परंतु, त्यांचा समावेश शासन व्यवहार कोशात केला नव्हता यासाठी शासन व्यवहार कोश (सुधारित) उपसमितीच्या तज्ज्ञ सदस्यांनी सखोल चर्चा करून ७४८९ संज्ञा त्यांच्या मराठी पर्यायांसह निश्चित केल्या आहेत. अंतिमत: मान्य झालेल्या संज्ञा व त्यांचे मराठी पर्याय विद्यमान शासन व्यवहारात समाविष्ट करून एक अद्ययावत शासन व्यवहार कोश प्रकाशित करावयाचा आहे. मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी शासन व्यवहार कोशाचे सुलभीकरण करण्याची सूचना केली आहे. शासन व्यवहार कोशाचे सूलभीकरण करण्याच्या दृष्टीने उपरोक्तेखित ७४८९ संज्ञा व त्यांचे पर्याय सर्व प्रशासकीय अधिकाऱ्यांच्या अवलोकनार्थ पाठविण्याचे निदेश मा. मंत्री महोदयांनी दिले आहेत.

शासन परिपत्रक :

शासन व्यवहार कोशामध्ये समाविष्ट करावयाच्या ७४८९ संज्ञाची यादी https://directorate.marathi.gov.in/wp-content/uploads/2021/04/shasan_vyavhar_kosh.pdf या लिंकवर उपलब्ध आहे. सदर यादीमध्ये इंग्रजी संज्ञांकरीता काही मराठी पर्यायी संज्ञा दिलेल्या आहेत. शासन

व्यवहार कोशाचे सुलभीकरण करण्याच्या दृष्टीने सदर यादीत दिलेल्या इंग्रजी संज्ञेकरीता यादीतील मराठी पर्यायांव्यतिरिक्त एखादा सोपा मराठी पर्याय मंत्रालयीन तसेच क्षेत्रीय कार्यालयातील अधिकारी / कर्मचारी यांना सूचवावा वाटत असल्यास सोबत जोडलेल्या विवरणपत्रामध्ये एक महिन्याच्या आत टपालाद्वारे भाषा संचालनालयाच्या पत्त्यावर अथवा bhashasanchalanalaya@gmail.com या ई-मेलवर पाठवावा, ही विनंती.

भाषा संचालनालयाचा पत्ता : भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, प्रशासकीय इमारत, ५ वा मजला, डॉ. आंबेडकर उद्यानाजवळ, शासकीय वसाहत, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०००५१.

२. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२१०५२७९६४८९३३२३३ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(भिलिंद भ.गवाडे)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
(यांना विनंती करण्यात येते की, कृपया सदर शासन परिपत्रक आपल्या नियंत्रणाखालील सर्व कार्यालये व विभाग प्रमुख यांच्या निर्दर्शनास आणावे.)

विवरणपत्र

यादीतील संज्ञांचा अनुक्रमांक	इंग्रजी शब्द	सुचविलेले सोपे मराठी पर्यायी शब्द

शासकीय अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व पदनाम :
विभाग / कार्यालयाचे नाव :